

MINISTRSTVO ZA FINANCE
Župančičeva 3
1000 Ljubljana

Ljubljana, 12. september 2023

ZADEVA: Pripombe in predlogi VZMD k Predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o trgu finančnih instrumentov (EVA: 2022-1611-0127)

Spoštovani,

Ministrstvo za finance je na spletni strani e-demokracija objavilo predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o trgu finančnih instrumentov (EVA: 2022-1611-0127).

V Vseslovenskem združenju malih deležnikov (VZMD) skrbno spremljamo postopke priprave zakonov, ki vplivajo na pravice in obveznosti ter postopke izvrševanja teh pravic in obveznosti malih delničarjev, pri tem pa - s svojimi dolgoletnimi izkušnjami iz neposredne prakse ter bogatimi izkustvi kolegov iz sestrskih združenj, Evropske federacije investitorjev in uporabnikov finančnih storitev idr. - poskušamo aktivno prispevati tudi k izboljšanju zakonske ureditve v Republiki Sloveniji.

Menimo, da je vsaka sprememba zakona tudi priložnost izboljšave, zato predlagamo sledeče dopolnitve predloga zakona:

1. Določitev nižje tarife KDD in omejitev stroškov ob menjavi finančnega posrednika

S strokovnimi sodelavci VZMD že vseskozi zagovarjamo stališče, da menjava člana KDD za imetnika vrednostnih papirjev ne bi smela predstavljati večje stroškovne obremenitve, saj je položaj primerljiv tistemu, kjer odjemalec zamenja dobavitelja elektrike, plina, telekomunikacijskih storitev ipd. Temu danes ni tako, saj menjava člana KDD (finančnega posrednika) pomeni nesorazmerno visok strošek glede na vrednost prenesenega portfelja vrednostnih papirjev. Predlagamo, da se višina stroška prenosa omeji z uporabo dveh ukrepov: prvi ukrep je določitev posebne, nižje, tarife KDD ob menjavi finančnega posrednika, drugi ukrep pa je določitev, da ob menjavi finančnega posrednika vlagatelj nosi le dejanske stroške prenosa vrednostnih papirjev na račun pri drugem ponudniku, kakor je to urejeno pri menjavi ponudnika telekomunikacijskih storitev, ponudnika plačilnih storitev ali ponudnika električne energije.

Gre za uveljavljen in zakonsko sprejet pristop preprečevanja omejevanja konkurence. Primeroma Zakon o elektronskih komunikacijah določa, da lahko operater za prenos številke k drugemu operaterju zaračuna le enkratni znesek, ki upošteva stroške izvedbe prenosa številke, a ne sme biti tako visok, da

bi odvrnil naročnika od uporabe te možnosti¹². Tudi Zakon o plačilnih storitvah, storitvah izdajanja elektronskega denarja in plačilnih sistemih določa, da morajo biti morebitna nadomestila, ki jih prenosni ponudnik plačilnih storitev zaračuna za zaprtje plačilnega računa, primerna in sorazmerna z dejanskimi stroški, ki ponudniku plačilnih storitev nastanejo zaradi odpovedi³. Podobno tudi Energetski zakon določa, da se menjava dobavitelja končnemu odjemalcu ne sme zaračunati⁴.

2. Razširitev odbora uporabnikov KDD

Odbor uporabnikov pri KDD je ustanovljen na podlagi Uredbe (EU) št. 909/2014 Evropskega parlamenta in sveta z dne 23. julija 2014 o izboljšanju ureditve poravnave vrednostnih papirjev v Evropski uniji in o centralnih depotnih družbah (»Uredba«).

KDD je odbor uporabnikov KDD oblikovala tako, da ga sestavljajo trije člani, od katerih sta dva člana predstavnika uporabniške skupine sistemskih članov, en pa je predstavnik uporabniške skupine članov izdajateljev.

KDD je z oblikovanjem odbora uporabnikov, ki očitno izključuje določene skupine uporabnikov, kot so mali delničarji in individualni vlagatelji, šla po poti, ki je Uredba ne zahteva.

Zakon naj od KDD zahteva, da odbor uporabnikov sestavlja večje število članov (najmanj pet), od katerih sta vsaj dva člana predstavnika uporabniške skupine sistemskih članov, vsaj en predstavnik uporabniške skupine članov izdajateljev, vsaj en predstavnik evropsko reprezentativne organizacije malih delničarjev in vsaj en predstavnik Republike Slovenije, ki je gotovo velik uporabnik storitev KDD.

Z vidika končnih koristnikov storitev je očitna odsotnost predstavnika malih delničarjev oz. individualnih vlagateljev, ki predstavljajo številčno največjo skupino končnih koristnikov storitev CDD. Mali delničarji imajo kot koristniki storitev KDD specifične potrebe in zahteve, s katerimi obstoječi člani - predstavniki imetnikov delnic (nad 1 milijon EUR) niso podrobno seznanjeni niti niso motivirani, da bi jih zasledovali ali zagovarjali. Mali delničarji so praviloma imetniki vrednostnih papirjev manjših vrednosti in povrh več različnih izdajateljev, zato je njihov pogled na delovanje KDD v bistvenem drugačen od večjih delničarjev. Ker pa gre za zelo številno in raznoliko ter nepovezano skupino, bi morali biti mali delničarji v Odboru udeleženi preko predstavnika evropsko reprezentativne organizacije, ki zastopa interese malih delničarjev.

3. Soglasje k spremembi tarife CDD

Predlagani 29. člen, ki spreminja tretji odstavek 442. člena, naj vključi obveznost KDD, da k tarifi pridobi soglasje Vlade RS (namesto soglasja ATVP).

¹ Glejte tretji odstavek 131. člena ZEKom-1 (Uradni list RS, št. 109/12, 110/13, 40/14 – ZIN-B, 54/14 – odl. US, 81/15 in 40/17).

² Splošni akt o prenosljivosti števil (Uradni list RS, št. 62/13, 23/18 in 77/18) v četrtem odstavku 15. člena določa, da ta strošek ne sme biti višji od 5 EUR.

³ Glejte tretji in četrti odstavek 177. člena in 98. člen ZPlaSSIED (Uradni list RS, št. 7/18 in 9/18 – popr.).

⁴ Glejte drugi odstavek EZ-1 (Uradni list RS, št. 17/14 in 81/15).

Zaradi majhnosti slovenskega trga ni realno pričakovati, da se bo na področju KDD vzpostavil trg z več ponudniki storitev KDD. Zato je - tako za varstvo imetnikov nematerializiranih vrednostnih papirjev, kot končnih uporabnikov, in tudi članov KDD - ključnega pomena, da tarifa KDD ni pod nadzorom ATVP, ampak neposredno Vlade RS.

4. Režim javnih naročil

Pravilno je, da KDD spet postane delniška družba, saj je bilo kar neokusno, da KDD zadnja leta svojih storitev zase (kot delniško družbo) sploh ni uporabljala. Ampak to samo po sebi ne bo izboljšalo stroškovne učinkovitosti KDD, ki je ključna za možnost znižanja cen KDD. Nesporno je, da KDD potrebuje pomoč pri izboljšanju stroškovne učinkovitosti. Predlagamo, naj za KDD pri najemanju zunanjih izvajalcev velja enak režim, kot za oddajo javnih naročil pri zavezancih za javna naročila (dodatno se v predlog zakona vključi člen, da je tudi KDD zavezanec po Zakonu o javnih naročilih).

Veselimo se vašega odziva ter skorajšnjega izboljšanja že kar nevzdržnih razmer na zadevnem, pomembnem področju.

Predsednik VZMD
mag. Kristjan Verbič

